

Informacion në lidhje me funksionimin efikas dhe efektiv të Këshillit të Emërimeve në Drejtësi

Funksionimi i Gjykatës Kushtetuese është një çështje me rëndësi për zhvillimin e demokracisë në Shqipëri dhe për procesin e integrimit në Bashkimin Evropian. Në këtë proces, e së njëjtës rëndësi është edhe përmbushja e funksioneve dhe ushtrimi i veprimtarisë së Këshillit të Emërimeve në Drejtësi në përputhje me Kushtetutën dhe ligjin, me qëllim rivënien në funksion të Gjykatës Kushtetuese si një çështje imperative për vendin tonë.

Gjatë vitit 2020 KED-ja ka kryer procedurat e verifikimit për 3 vakanca të shpallura në Gjykatën Kushtetuese (2 nga Presidenti dhe 1 nga Kuvendi).

Në lidhje me vakancën e parakohshme të shpallur nga Presidenti i Republikës në datën 07.02.2018, pas përfundimit të mandatit para kohe të mandatit të gjyqtarit Besnik Imeraj dhe të rishpallur në datën 27.09.2019, si dhe vakancën e parakohshme të shpallur nga Kuvendi i Republikës në datën 28.08.2018, pas përfundimit të mandatit para kohe të mandatit të gjyqtarit Fatos Lulo, dhe të rishpallur në datën 21.08.2019, procedura ka qenë e përfunduar që në fillim të muajit mars 2020. Megjithatë, ka pasur disa faktorë që kanë ndikuar në marrjen e vendimeve në lidhje me kandidatët për këto vakanca në datën 17 korrik 2020 dhe 17 gusht 2020, të cilat janë:

i) procedurat ligjore dhe afatet që duhen ndjekur për të siguruar një hetim të thelluar të kandidatëve, jo vetëm përfshijnë në këtë proces shumë institucione, agjenci ligjzbatuese, subjekte publike dhe private, por kërkojnë një kohë relativisht të gjatë për administrimin, përpunimin dhe vlerësimin e të dhënave;

ii) përfundimi i mandatit të KED-së 2019, pa përfunduar verifikimi i kandidaturave për 3 vakancat, dhe konstituimi i KED-së 2020, e cila me fillimin e veprimtarisë së saj kreu procedurat e shortit për relatorët e rinj, të cilët në përmbushje të përcaktimeve ligjore verifikuan dhe pranuan veprimet e kryera më parë;

iii) forma e organizimit të Këshillit të Emërimeve në Drejtësi (ad hoc) është një sfidë për të gjithë anëtarët e tij dhe kryesisht për anëtarët relatorë, të cilët pavarësisht detyrës që duhet të ushtrojnë në KED, ushtrojnë detyrën funksionale në institucionet përkatëse me ngarkesë të plotë, çka kërkon përgjegjësi të shtuar për përmbushjen e funksionit;

iv) numri i reduktuar i personelit administrativ të Gjykatës së Lartë (këshilltarë dhe sekretarë) dhe ngarkesa e madhe në detyrat funksionale që ky personel është i ngarkuar të përballojë, si për shkak të volumit të punës së Gjykatës së Lartë, ashtu edhe detyrave që i janë ngarkuar me ligj për të ndihmuar anëtarët e KED-së në përmbushjen e funksionit;

v) situata e imponuar nga gjendja e krijuar nga përhapja e virusit Covid 2019, që solli pezullimin e veprimtarisë së institucioneve. Në këtë periudhë u konsiderua mundësia e komunikimit elektronik apo e zhvillimit të mbledhjeve online, por u vlerësua se kjo nuk garantonte kërkesën ligjore që mbledhjet të mbahen të mbyllura, në kuptim të nenit 233 të ligjit nr. 115/2016;

vi) situata ligjore në lidhje me mandatin e anëtarit të Gjykatës së Lartë, që ushtronte funksionin e Kryetarit të KED-së, i cili vetëm në datën 23 qershor 2020 njoftoi Këshillin për pamundësinë e vijimit të ushtrimit të kësaj detyre;

vii) procesi i hartimit dhe miratimit të ndryshimeve në aktet e KED-së, në frymën dhe sipas rekomandimeve të Komisionit të Venecias, të cilat duheshin respektuar në procedurat që ndiqen gjatë shqyrtimit të gjetjeve për kandidatët;

viii) pas ndryshimit të akteve nënligjore, si më lart, në verifikimin e kandidatit magjistrat duhej të pritej vendimi përfundimtar i organeve të rivlerësimit kalimtar, arsye për të cilën shqyrtimi i një kandidati u bë në datën 17.08.2020, pas komunikimit të vendimit të KPA-së në datën 04.08.2020 edhe pse KED-ja, që prej muajit janar të vitit 2020 i ka kërkuar KPA-së zyrtarisht përshpejtimin e procedurës së këtij kandidati.

Në lidhje me vakancën e parakohshme të shpallur nga Presidenti i Republikës në datën 22.11.2019, pas përfundimit të mandatit para kohe të mandatit të gjyqtarit Besnik Muçi, konstatohen, përveç disa nga faktorët e mësipërm, edhe sa vijon:

i) vonesa në procedurën e pajisjes së anëtarëve të KED-së 2020, përfshirë edhe relatoren, me certifikata sigurie (për ata anëtarë që nuk kishin qenë pjesë e KED-së së mëparshme), ku përfshihet edhe dërgimi nga ana e KED-së të shkresave përkatëse drejtuar DSIK-së;

ii) mospajisja me certifikatë sigurie e relatores ka sjellë vonesa edhe në njohjen, shqyrtimin dhe verifikimin e një kategorie të informacionit (i klasifikuar) dhe komunikimin e mëtejshëm me disa nga institucionet e përfshira në proces për plotësimin e informacionit, siç janë shkresat e dërguara nga SHÇKB-ja apo DSIK-ja;

iii) me njoftimin e datës 13.07.2020, Gjykata e Lartë njoftoi reduktimin e veprimtarisë së saj për një kohë të pacaktuar, për shkak se një punonjës i kësaj gjykate ka rezultuar pozitiv me Covid 19. Sipas ligjit Këshilli ka selinë e tij në këtë gjykatë dhe administrata e Gjykatës së Lartë e ndihmon Këshillin në punën e tij. Kjo situatë e reduktimit të veprimtarisë zgjati për muajt korrik-gusht 2020, ku përfshihet edhe periudha e lejes vjetore;

iv) në mbledhjen e datës 17 korrik 2020, Avokati i Popullit propozoi që KED-ja të zgjeronte spektrin e hetimit për kandidatët në lidhje me kriterin e mospërfshirjes në veprimtari politike, duke i kërkuar informacion edhe KQZ-së, si subjekt që mund të ndihmonte për adresat e subjekteve politike që deri në atë kohë nuk ishin përfshirë në subjektet që u ishte kërkuar informacion. Për rrjedhojë, pas rekomandimeve të Avokatit të Popullit, si përpjekje maksimale për të verifikuar në lidhje me kriterin politik, KED-ja i dërgoi shkresat përkatëse KQZ-së dhe pas ardhjes menjëherë të informacionit nga ky institucion për rreth 53 parti, gjatë muajit gusht atyre iu dërguan shkresat përkatëse ku u kërkohej informacioni në lidhje me secilin kandidat.

Sa më sipër, kanë ndikuar në përgatitjen e relacioneve nga relatori dhe, për rrjedhojë, edhe në caktimin e mbledhjes së Këshillit. Pas pajisjes në datën 10 shtator 2020 me certifikata sigurie të anëtarëve të KED-së, ka vijuar me përparësi puna për përmbylljen e relacioneve dhe caktimin menjëherë të mbledhjes së datës 16 shtator 2020.

Ndërkohë, arsyetimi i të gjitha vendimeve të marra nga KED-ja është përfunduar brenda një afati të arsyeshëm prej 5 deri në 10 ditë. Nuk ka pasur vonesa në zbardhjen e vendimeve apo komunikimin e tyre kandidatëve.

Konkretisht, vendimet e KED-së të datës 17.07.2020 për kandidatët Envi Hicka, Prel Martini, Klodian Rado dhe Besnik Muçi janë zbardhur në datën 22.07.2020. Vendimet për kandidaten Vjosa Bodo janë zbardhur në datat 27.07.2020 dhe 28.07.2020. Vendimi për kandidaten Ardita Buna (Alsula) është zbardhur në datën 27.07.2020, kurse vendimet për kandidatët Dedë Kasneci, Shaqir Hasanaj dhe Vasil Bendo, janë zbardhur në datën 28.07.2020.

Vendimi i KED-së i datës 17.08.2020, për kandidaten Regleta Panajoti, është zbardhur në datën 27.08.2020.

Vendimi i KED-së i datës 21.08.2020, për kandidatin Shaqir Hasanaj, i marrë pas vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë, është zbardhur në datën 28.08.2020.

Vendimet e KED-së të datës 16.09.2020, për kandidatët Altin Binaj, Artan Spahiu, Dedë Kasneci dhe Gentian Mete janë zbardhur në datën 25.09.2020.

Menjëherë pas zbardhjes së tyre, këto vendime u janë komunikuar kandidatëve, në rrugë elektronike dhe me postë, si dhe janë publikuar në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë për KED-në.

Problematikat si më sipër do të jenë pjesë e raportit vjetor të veprimtarisë së KED-së, por ndërkohë disa prej tyre janë trajtuar edhe në mbledhjet e Këshillit. Në këto mbledhje, duke qenë se janë të pranishëm, përveç Avokatit të Popullit, edhe përfaqësuesit e Presidentit të Republikës, të Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë, si dhe të komisionit të përhershëm përgjegjës për çështjet ligjore në Kuvend, ata kanë të drejtë të njihen edhe me veprimtarinë e Këshillit, si dhe të parashirojnë të gjitha argumentet apo problematikat në lidhje me çështjet e shqyrtuara prej tij. Në këtë kuptim, këta përfaqësues kanë pasur informacionin e duhur dhe të mjaftueshëm në lidhje me ecurinë e procedurave të ndjekura nga KED-ja, si dhe kanë pasur mundësinë për të kërkuar çdo informacion shtesë në lidhje me çështjet që vlerësojnë me rëndësi.

Këshilli duke kryer një punë voluminoze, ka vijuar me seriozitet dhe intensitet veprimtarinë për verifikimin dhe shqyrtimin e kandidaturave, në drejtim të përfundimit me shpejtësi të procesit të verifikimit të kandidatëve. Në këtë proces KED-ja ka ushtruar veprimtarinë në përmbushje vetëm të dispozitave kushtetuese dhe ligjore, si dhe të akteve normative të miratuara prej saj.

Procedura e ndjekur deri më tani nga Këshilli i Emërimeve në Drejtësi ka qenë në fokusin e vëzhgimit publik, atij të organeve të emërtesës si edhe të faktorëve të tjerë kombëtarë dhe ndërkombëtarë, ndaj vlerësova të pasqyroj kuadrin ligjor që rregullon veprimtarinë e këtij organi.

Procedura për verifikimin e kushteve ligjore, që nga momenti i dërgimit të listave të kandidatëve nga organet e emërtesës dhe deri në përfundimin e shqyrtimit gjyqësor në lidhje me vendimmarrjen e KED-së për ndalimet e kandidatëve, është rregulluar nga Kreu IV i Pjesës V (nenet 234 -238) të ligjit nr. 115/2016.

Këto dispozita e kanë rregulluar procedurën për verifikimin e pasurisë, verifikimin e integritetit dhe të kushteve të tjera ligjore, në mënyrë të veçantë, duke parashikuar afate të ndryshme në secilin rast. Referuar nenit 235, në lidhje me kontrollin e pasurisë, ai ka parashikuar një afat 15-ditor për dorëzimin e formularëve pranë ILDKPKI-së nga dita e marrjes së tyre nga kandidatët, dhe një afat 30-ditor për përfundimin e procesit të kontrollit nga ana e ILDKPKI-së.

Neni 236, në lidhje me kontrollin e integritetit, ka parashikuar një afat 5-ditor për dorëzimin e formularëve nga marrja e tyre nga kandidatët dhe një afat 30-ditor për Prokurorinë e Përgjithshme për kryerjen e verifikimit, ndërkohë që nuk ka parashikuar ndonjë afat për organet e tjera ligjzbatuese nga të cilat Këshilli kërkon informacion në lidhje me kandidatin.

Në lidhje me kushtet e tjera ligjore që duhet të plotësojë kandidati, neni 237 ka parashikuar një afat 35-ditor nga momenti i ardhjes së listave të kandidatëve për verifikimin e tyre nga KED-ja.

Sic rezulton qartësisht nga dispozitat ligjore që rregullojnë veprimtarinë e KED-së në lidhje me shqyrtimin e kandidatëve, ky proces është i ndarë në dy faza: faza e parë e shqyrtimit mbi plotësimin e kushteve dhe kriterëve ligjore, që përmbyllet me vendimmarrjen në lidhje me ndalimin/lejimin e kandidimit (Kreu IV); faza e dytë, e cila nis pas përfundimit edhe të shqyrtimit gjyqësor të vendimeve të KED-së të fazës së parë sipas nenit 238 të ligjit nr. 115/2016, dhe rregullohet nga Kreu V, i cili parashikon procedurën për vlerësimin dhe renditjen e kandidatëve (nenet 239-240 të ligjit nr. 115/2016).

Mbi këtë bazë ligjore janë miratuar edhe aktet normative nga KED-ja. Për verifikimin e kushteve ligjore është miratuar Vendimi nr. 4, datë 11.03.2019 “Për procedurën e verifikimit të kandidatëve për pozicionet vakante në Gjykatën Kushtetuese dhe të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë”, i ndryshuar, kurse për vlerësimin dhe renditjen e kandidatëve është miratuar Vendimi nr. 5, datë 02.04.2019 “Për kriteret dhe procedurën e vlerësimit, pikëzimit dhe renditjes së kandidatëve për pozicionet vakante në Gjykatën Kushtetuese dhe të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë”, i ndryshuar.

Për sa më sipër, asnjë dispozitë ligjore apo nënligjore nuk e pengon shqyrtimin në mënyrë të shkëputur, të copëzuar apo të fragmentarizuar të gjetjeve në procedurën e verifikimit të kandidatëve. Po ashtu, edhe në praktikën e pakontestuar të ndjekur nga vetë KED-ja gjatë vitit 2019 dhe deri në muajin korrik 2020, është proceduar me shqyrtimin në grup të çështjeve duke i ndarë dhe grupuar ato sipas problematikave të njëjta apo kohës së përgatitjes dhe përcjelljes së relacioneve nga relatori.

Bazuar në përmbajtjen e nenit 235 (për kontrollin e pasurisë), nenit 236 (për kontrollin e kandidatëve) dhe nenit 237 (për verifikimin e kushteve të tjera ligjore) të ligjit nr. 115/2016, duke qenë një proces kompleks ku përfshihen shumë institucione dhe ku informacioni mbi të cilin bazohet KED-ja duhet të përcillet nga institucione të tjera me të cilat ajo bashkëpunon, verifikimi i të gjitha kriterëve dhe kushteve ligjore dhe përfundimi i procedurës së verifikimit nga ana e KED-së, nuk mund të bëhet pa përfunduar kontrollin e tyre organet e tjera të përfshira në këtë proces.

Po ashtu, dispozitat ligjore të sipërcituara kanë rregulluar në mënyrë të veçantë verifikimin dhe procedurën për secilin kriter vlerësimi, pra pasuria, integriteti dhe kushtet e

tjera. Mjafton edhe vetëm mosplotësimi i njërit kriter që KED-ja të përfundojë procedurën e verifikimit të një kandidati të caktuar.

Nga përmbajtja e këtyre dispozitave, qartësisht rezulton se shqyrtimi i secilës kandidaturë në fazën e lejimit/ndalimit të kandidimit është një proces që kryhet nga Këshilli bazuar në vlerësimin individual të gjetjeve dhe vendimmarrjes në lidhje me secilin kandidat.

Asnjë dispozitë ligjore nga ato të lartpërmendura nuk vendos detyrimin për KED-në që të shqyrtojë në mënyrë të njëkohshme të gjitha kandidaturat për një vakancë në fazën e parë. Rregullimi ligjor është i ndryshëm në fazën e dytë, në të cilën kryhet vlerësimi dhe renditja e kandidatëve të lejuar për kandidim. KED-ja, në referim të nenit 239 të ligjit nr. 115/2016, duhet të thërrasë brenda një afati 5-ditor mbledhjen, në të cilën do të kryhet vlerësimi dhe renditja e kandidatëve që janë lejuar për të vazhduar konkurrimin dhe Këshilli qëndron i mbledhur deri në përfundimin e procesit të vlerësimit dhe renditjes së kandidatëve, proces që duhet të përmbillet jo më vonë se 10 ditë nga dita e mbledhjes.

Ndarja e disa kandidaturave për shqyrtim në mbledhjen e datës 16.09.2020 është bërë mbi bazën e kohës së përfundimit të procesit të verifikimit dhe dërgimit të relacioneve të përfunduara nga ana e relatores. Në momentin që relacionet i janë përcjellë zv/Kryetarit nga relatori, është thirrur menjëherë mbledhja e radhës e KED-së për shqyrtimin e gjetjeve në procedurën e verifikimit për kandidatët në garë dhe vendimmarrja lidhur me lejimin/ndalimin e kandidimit të këtyre kandidatëve.

Këshilli, në respektim të procedurave dhe afateve ligjore të lartpërmendura, me shumë vullnet, ka vijuar dhe do të vazhdojë punën për përfundimin e vlerësimit të kushteve dhe kriterëve ligjore të kandidaturave të tjera në garë, si dhe renditjen e tyre, me qëllim të përmbushjes së funksionit thelbësor të tij në procesin e ngritjes së Gjykatës Kushtetuese.

Në përfundim, kërkoj edhe nga secili prej jush mendime në lidhje me masat që duhen marrë në drejtim të rritjes së efikasitetit të veprimtarisë së këtij Këshilli.

Duke ju falënderuar ju uroj punë të mbarë,

Vitore TUSHA

Zëvendëskryetare e KED-së